

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

KMETIJSKO GOZDARSKI ZAVOD
NOVO MESTO

Šmihelska c. 14, 8000 Novo mesto

tel: 07/373 05 70, fax: 07/373 05 90

www.kmetijskizavod-nm.si

Kraj: Novo mesto
Datum: 3.2.2021

TLA MED ONESNAŽENOSTJO IN TRAJNO RODOVITNOSTJO

Literatura navaja, da je 33 % tal na Zemlji že degradiranih. Tudi v naši okolici opazamo problematiko slabšanja tal v podobnih okvirih. Onesnaženost tal je globalni problem, posledice že čutimo v onesnaženi hrani, vodi, ki jo pijemo in zraku, ki ga dihamo. Človek onesnažuje tla zaradi nevednosti, malomarnosti, po nesreči in redko namenoma. Onesnaževala v tleh so pester nabor zelo različnih mineralnih in organskih snovi ali proizvod človeka ter tudi organizmov. Tla onesnažujejo težke kovine (npr. kadmij, cink, svinec, arzen, živo srebro, nikelj, idr.), organska onesnaževala tal (PCB, PAH, mineralna olja, obstojni pesticidi (DDT, atrazini) in druge spojine. Onesnaževanje tal se je v industrijski dobi močno povečalo. V zadnjih desetletjih se rodovitnost tal zmanjšuje tudi zaradi izvajanja intenzivnega kmetovanja, ki temelji na monokulturah, večji porabi mineralnih gnojil, fitofarmaceutskih sredstev in intenzivni obdelavi tal s težko mehanizacijo. Poleg intenziviranja pridelave hrane imajo na slabšanje tal večji vpliv tudi podnebne spremembe. Slednje so povzročile, da nekatere tradicionalne prakse obdelave njiv niso več ustrezne. Ena takih neustreznih praks je jesensko oranje in puščanje golih brazd čez zimo, z namenom, da tla premrznejo in se bo ustvarila godna zemlja za spomladanske setve. Žal smo ob taki praksi največkrat deležni nasprotnega učinka; ko postanejo tla zaskorjena, z uničeno strukturo. Poleg tega pa nastane tudi povečano tveganje za okolje. Ozaveščeni poljedelci izvajajo številne tehnološke spremembe tako na področju kolobarjenja kot tudi pri obdelavi tal, da bi tla varovali jih ohranjali v dobri kondiciji. V tem času so dobre kmetijske prakse opazne na vseh ozelenjenih njivah z žiti, oljno ogrščico, deteljami, DTM ali različnimi prezimnimi dosevki. Tudi njive, ki so pokrite z zastirko (ostanki koruznice ali neprezimnih dosevkov), so dobro zavarovana pred uničenjem. Pridelovalci, ki načrtno skrbijo, da so njive stalno zasejanje s čimbolj različnimi kulturnimi rastlinami, poleg tega pa zmanjšujejo tudi obdelavo tal in namesto oranja uvajajo le rahljanje, vplivajo na povečevanje humusa v tleh. Na tem temelji prihodnost pridelave hrane in krme na njivah.

Opisane poljedelske prakse se uvajajo pod imenom ohranitveno kmetovanje. Zanj so torej bistveni trije elementi: pestro kolobarjenje, vključevanje strniščnih dosevkov ter zmanjšana obdelava tal. Ta nov pogled na poljedelstvo bo v naslednjih letih poskrbel tudi za okolje, saj bo imel velik pozitiven vpliv na zmanjšanje toplogrednih plinov in izpustov nitratov v vode.

Mateja Strgulec, KGZS-Zavod NM